

Borca Katılma Sözleşmesi

1. Giriş

Borca katılma, ilk defa Türk Borçlar Kanunu'nun 201. maddesi ile düzenleme altına alınmıştır. Borca katılma esasen teminat amaçlı yapılmakta olup, üstlenme amacıyla borca katılmaya istisna olarak rastlandığından, öğretide herhangi bir ayırım yapılmamakta ve borca katılmayla daha ziyade teminat amaçlı borca katılma kast edilmektedir.

2. Borca Katılmanın Hukuki Niteliği

Borca katılmanın düzenlendiği TBK'nın 201. maddesine göre borca katılma, mevcut bir borca, borçlunun yanında yer almak üzere, borca katılan ile alacaklı arasında yapılan ve katılanın borçlu ile birlikte sorumlu olması sonucunu doğuran bir sözleşmedir. Bu sözleşmenin akdedilmesiyle birlikte borca katılan ve borçlu, alacaklıya karşı müteselsilen sorumlu olurlar. Böylece borca katılma esas itibarıyla, Borçlar Hukuku alanında hâkim olan nisbilik prensibinin bir istisnasını teşkil etmektedir.

3. Borca Katılmanın Geçerlilik Şartları

a. Geçerli Bir İlk Borcun Varlığı

Borca katılma esas itibarıyla fer'i bir borç doğurmayı; borca katılma konusu olan borç ile katılma yoluyla ortaya çıkan borç birbirinden bağımsız ise de, geçerli bir borca katılmadan söz edebilmek için, mevcut geçerli bir borcun varlığı gerekir.

b. Şekle İlişkin Şartlar

Borca katılma sözleşmesinin geçerliliği kanununda herhangi bir şekil şartına bağlanmamıştır. Öğretide TBK'nın 603. maddesinden hareketle, kefalet sözleşmesi hakkında öngörülen şekil kurallarının borca katılma sözleşmesi için de uygulanıp uygulanamayacağı tartışma konusu olmuş ve ağırlıklı görüş borca katılma sözleşmelerinin kefalet sözleşmesi hakkında öngörülen şekil kurallarına tabi olduğu sonucuna varmıştır. Öncelikle vurgulamak gerekir ki, 603. maddenin uy-

gulama alanı gerçek kişilerce kişisel güvence verilmesine yönelik olarak yapılan sözleşmelerle sınırlıdır. Dolayısıyla teminat sözleşmesi tüzel kişi tarafından yapılmakta ise, kefaletin şekline, kefil olma ehliyetine ve eşin rızasına ilişkin hükümler uygulama alanı bulmaz.

TBK'nın 603. maddesi ile kefil koruyucu hükümlerden kurtulmanın ve bunları dolanmanın önlenmesi amaçlanmıştır. Bu husus dikkate alındığında, gerçek kişilerce teminat amacıyla yapılan borca katılma sözleşmelerinin 603. madde kapsamında kefalet sözleşmesi hakkında öngörülen şekil ve ehliyet kurallarına tabi olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

4. Borca Katılma Sözleşmesinin Yapılması

Borca katılma sözleşmesi, borç ilişkisine yabancı olan üçüncü kişinin (borca katılanın) alacaklıyla akdettiği ve alacaklıya karşı bağımsız borçlu sıfatını kazanarak, borcun ifasından ilk borçluyla birlikte müteselsilen sorumlu olduğu sözleşmedir. Bu durumda borca katılan alacaklıya ilk borçlunun edimi ile aynı edimi ifa etme taahhüdü altına girmektedir. Bu anlamda, borca katılma kefalet sözleşmesinin aksine, borcun ifa edilmemesinden doğan zararın tazminini değil, borçlu ile aynı edimi ifa taahhüdünü içerir. Bu edim çoğunlukla para borcu olmakla birlikte, böyle bir zorunluluk söz konusu bulunmayıp, ilk borçlunun her türlü edimi için borca katılma sözleşmesi akdetmek mümkündür.

5. Borca Katılmanın Hüküm ve Sonuçları

Müteselsil sorumluluğun sonucu olarak, alacaklı borcun tamamının veya bir kısmının ifasını dilerse müteselsil borçluların tamamından, dilerse birinden talep edebilir (TBK madde 163/1).

Daha önce de ifade edildiği üzere, borca katılma, katılan bakımından ilk borçlu ile aynı dereceden sorumluluk doğurmakta ve alacaklıya doğrudan borca katılana başvurabilme imkânı sağlamaktadır.

Bu durum, borca katılanın alacaklıya karşı sorumluluğunun kapsamı ve içeriği, kural olarak, katılma konusu borcun katılma anındaki kapsamına ve içeriğine uygun olması sonucunu doğurmaktadır.

Kural bu yönde olmakla birlikte, borca katılan ve alacaklı, sözleşme serbestisi çerçevesinde, katılma yoluyla ortaya çıkan borcun kapsamını ve içeriğini katılmaya konu borçtan farklı kararlaştırabilirler. Örneğin, katılma yoluyla ortaya çıkan borç için, ilk borçtan farklı bir ifa yeri belirleyebilecekleri gibi, her iki borç için farklı muacceliyet tarihleri belirlemeleri de mümkündür. Aynı şekilde katılma yoluyla ortaya çıkan borcun kapsamının katılma konusu borca oranla daha dar olacağını, katılanın, esas borcun bir kısmı için sorumlu olacağını kararlaştırabilirler. Bu durumda borca katılmayı, “kısmi borca katılma” şeklinde ifade etmek mümkündür.

6. Borca Katılmada Zamanaşımı

Borca katılma yoluyla ortaya çıkan borcun tabi olacağı zamanaşımı sürenin tespiti hususunda öğretide iki görüş ileri sürülmektedir. Bu görüşlerden ilki, borca katılma yoluyla ortaya çıkan borcun, ilk borcun tabi olduğu zamanaşımı süresine tabi olduğunu kabul etmektedir. Bu görüşü savunan yazarların bir kısmı, katılmaya konu olan borcun hukuki sebebi ile borca katılanın borcunun hukuki sebebinin aynı olmasından hareketle bu sonuca varırken; diğerleri görüşlerini, katılanın borcu ile ilk borçlunun borcunun aynı içerik ve kapsamda olması ile gerekçelendirmektedir. Öğretide ileri sürülen bir diğer görüşe göre ise, borca katılma yoluyla ortaya çıkan borç, katılma konusu borçtan bağımsız bir nitelik taşıdığından, ondan bağımsız bir zamanaşımına tabi olacaktır. Bu görüşün kabulü halinde, TBK’da borca katılmaya ilişkin olarak özel bir zamanaşımı süresi öngörülmediğinden, 146. madde-deki on yıllık zamanaşımı süresi uygulama alanı bulur.

KAYNAKÇA

AKKIŞLA, Hasibe Sena: Borca Katılma Sözleşmesi, TBB Dergisi 2019 (141), s. 363 – 415.

BAŞARA, Gamze Turan: Türk Borçlar Kanunuyla Getirilen Yeni Bir Müessese: Borca Katılma, AÜHFD, 63 (2) 2014, s. 419 – 447.

Daha fazla bilgi ve sorularınız için:

Av. Dr. Ata TORUN – ata.torun@hansu.av.tr

Av. Elif GİRGİN DİNÇ, LL.M – elifgirgin@hansu.av.tr

tr.hansu.av.tr | +90 216 464 12 12

© Hansu Avukatlık Ortaklığı

Hansu Avukatlık Ortaklığı, yerli ve uluslararası müvekkillerine özellikle gayrimenkul, şirketler, vergi, enerji ve fikri mülkiyet hukuku alanında hizmet veren bir avukatlık ortaklığıdır. Bu makale Türkiye’de hukuk alanındaki gelişmeleri paylaşmak amacıyla hazırlanmıştır. Hukuki bir görüş veya yönlendirme olarak düşünülmemelidir. Özel sorular ve sorunlar bakımından hukuki danışman görüşü alınmalıdır.